

SLOVENSKI

Poročevallec

Izdaja in tiska Casopisno-založniško podjetje Slov. poročevallec. — Direktor: Rudi Janhuba. — Glav. in odgov. urednik: Sergej Vošnjak. — Za tisk odgovarja Fr. Plevel. — Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ul. št. 1 in 3, telef. št. 23-522 do 23-526. — Uprava: Ljubljana, Tomšičeva ulica št. 111, telefon št. 23-528. — Oglasi: Oglasi oddelček Ljubljana, Titova c. 7, telefon št. 21-898, za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje 21-823. — Poštni predal št. 29. — Ziro račun pri Kom. banki, Ljublj., št. 60-KB-5-2-367. — Meseč. naročnina 230 din.

Čestitka predsednika republike

Beograd, 22. marca (Tanjug) Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal predsedniku republike Pakistana Iskanderu Mirzi čestitke k obletnici razglasitve republike.

Razgovori med ZKJ in KP Francijo

BEograd, 22. marca (Tanjug). — Tudi danes dopoldne so se nadaljevali razgovori med zastopniki Zveze komunistov Jugoslavije in člani delegacije komunistične Partije Francije. Po razgovorih so člani delegacije skupaj s članom CK ZKJ Milanom Neoritičem odgovorili na enodnevni obisk v Vojvodino.

V dosedanjih razgovorih so zastopniki Zveze komunistov Jugoslavije seznanili člane francoske delegacije z graditvijo socializma v Jugoslaviji ter odgovarjali na nekatera njihova vprašanja. Člani francoske delegacije pa so govorili o političnem položaju KP Francije. S tem so izpraznili dve točki dnevnega reda. Jutri dopoldne se bodo razgovori nadaljevali in bodo seznanjali o odnosih med komunistično partijo Francije in Zvezo komunistov Jugoslavije.

Svetozar Vukmanović v Egiptu

Kairo, 22. marca (Tanjug) Podpredsednik zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanović, ki je na obisku v Kairu, si je danes ogledal nekatera četrtja tega velikega mesta, prejel pa se je seznanil s člani vladajočih strank. Jugoslovanski gosti so kosili na državnem posvetu inčas enem izmed najlepših v Egiptu.

REDNA TEDENSKA TISKOVNA KONFERENCA V BEOGRADU

Uvod v razorožitev?

Jugoslavija je mnenja, da bi bilo na osnovi dosedanjih predlogov v pododboru za razorožitev možno doseči vsaj začetne sporazume v posameznih vprašanih razorožitve

Beograd, 22. marca. Na vprašanje, če lahko da kako izjavo o vsebini pisma predsednika republike Tita predsedniku egiptovske vlade Naserju, ki mu ga je v Kairu izročil podpredsednik zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanović, je predstavniki drž. tajništva za zunanje zadeve danes izjavili sledeč: »To je prijateljsko pismo predsednika Tita, v katerem obvešča predsednika egiptovske vlade Naserja o svojih stališčih do nekaterih mednarodnih problemov.«

Na današnji redni tiskovni konferenci za domače in tuje novinarje je predstavnik državnega tajništva za zunanje zadeve odgovoril tudi na vprašanje, kako ocenjuje izjavo, ki jo je v romunskem parlamentu dal o jugoslovansko-romunskih odnosih predsednik romunske vlade Stoica. Dejal je: »Z zadovoljstvom ugotavljam enakost stališč, ki jih je predsednik romunske vlade Stoica povedal v svojem eksponatu v romunskem parlamentu, s stališči Jugoslavije o medsebojnih odnosih in načelih, na katerih ti odnosi temeljijo, kakor tudi o pomenu dokumentov, ki so bili podpisani v Bukaresti in na Brionih.«

Nato je odgovoril na nekaj vprašanj o razpravah pododboru Združenih narodov za razorožitev, ki so se začele ta teden v Londonu. Vprašan, kako ocenjuje sovjetski predlog o takojšnjih prepovedi poskusov z atomskim orožjem, ne glede na ostali program dela podkomiteja za razorožitev, je odgovoril: »Jugoslavija je bila vedno za prepoved poskusov z atomskim orožjem in zato smatra ta predlog sovjetske vlade kot pozitiven.«

Na vprašanje, kaj Jugoslavija pričakuje od sedanjih razprav pododboru za razorožitev, je odgovoril: »Mislim, da dosedanjih predlogov za razorožitev dokazujejo, da so realni pogotj in da je možno doseči konkretne, četudi začetne sporazume o raznih vprašanih razorožitve. Hočem vas spomniti na to, da je Jugoslavija že prej kot član pododboru Združenih narodov za razorožitev predlagala, naj se prizadevanja

VREME

Stanje 22. marca: Področje visokega zračnega pritiska nad Srednjo Evropo slabi. Pritiskovni polje se doseže frontalne meje. Ki se potasi pomikajo proti Alpam. Napoved za soboto: Toplo vreme z zmerno oblačnostjo, ki se bo pozneje povečala. Temperature ponovi med 7 in 7. v Primorju 10, najvišje dnevne med 15 in 20 stopinjami Celzija. — Prevladoval bo jugoslovanski veter.

Bermudsko prisrčno ozračje

Včeraj sta se sestala posebej oba zunanja ministra in oba predsednika — Včerajšnji razgovori so bili usmerjeni predvsem k vojaškim vprašanjem — Dames bo baje Macmillan načel vprašanje trgovine z LR Kitajsko

Hamilton (Bermudi), 22. marca (Reuter) Britanski zunanji minister Selwyn Lloyd in ameriški zunanji minister Dulles sta danes nadaljevala razgovore na Bermudih o evropskih vprašanjih. Sestala sta se tudi predsednik ZDA Eisenhower in britanski premier Macmillan.

Tridnevni ameriško-britanski razgovori na Bermudih bi se morali končati jutri. Na teh razgovorih proučujejo predvsem položaj na Srednjem vzhodu in enotnost Atlantiskega pakta.

Britanski dopisniki pšejo o prisrčnem vzdušju in ugodnem poteku teh razgovorov. Poročajo da je prišlo do načelnega sporazuma o izgradnji naftovoda, da bi bilo preskrbovanje s petrolejem manj odvisno od dobre volje Egipta in Sirije. Naftovod naj bi potekal po turškem ozemlju in bi bil zavarovan z mednarodno pogodbo. Državniki so tudi razpravljali o Sueskem prekopu, Gazl, Akabskem zalivu, možnostih za rešitev palestinskega vprašanja, o stališču do Egipta in Sirije itd.

Toda v Londonu vedo le malo, kolikšen sporazum je bil dosežen o vsakem posameznem vprašanju. Po poročilih je mogoče sklepati, da se Britancem ni posrečilo prepričati Američanov, da je potrebna politika strdnejše roke do Egipta. Kar zadeva Gaza, pa so se Američani baje sporazumeli z britansko vlado, da je treba to področje podrediti mednarodnemu nadzorstvu. Danes so posvetili največ pozornosti obrambnim vprašanjem.

Francoska pomoč Izraelu

Pariz, 22. marca (AP). Izraelski minister za finance Levi Eškol je prispel v Pariz na razgovore z zastopniki Zahodne Evrope o morebitni gospodarski pomoči Izraelu. V Parizu se bo minister Eškol srečal tudi s francoskim predsednikom Guyem Molletom in ministrom za finance in gospodarstvo Paulom Ramadieurom. Izraelski minister pa je zanikal, da bi imel namen govoriti o francoskem posojilu milijardo frankov za zgraditev naftovoda, ki naj bi povezoval Izrael s sredozemsko obalo.

Za Britance je boleče vprašanje prepoved izvoza strateškega blaga v LR Kitajsko. Včerajšnja kratka diskusija v britanskem parlamentu je pokazala, da poslanci obeh strank pričakujejo od Macmillana, da bo ta zahteval od Washingtona ublažitve sedanjih trgovinskih omejitev. Macmillan je najbrž zahteval ameriško privolitve na enake trgovinske pogoje za LR Kitajsko, kakršni veljajo že v trgovini s Sovjetsko zvezo in drugimi vzhodnoevropskimi državami. Toda britanski funkcionarji ne pričakujejo, da bo ameriška vlada popustila, čeprav zatrjujejo, da izmed vseh 15 držav, ki so bile podpisale embargo, samo še ZDA nasprotujejo zahtevi po ublažitvi sedanjih omejitev v trgovini s Kitajsko.

Ko komentira razgovore med

Boji na Cipru se nadaljujejo

Pariz, 22. marca (Reuter) — Stalni svet 15 držav severnoatlantskega pakta se je zbral danes v Parizu, da bi poslušal poročilo generalnega sekretarja lorda Ismaya o posredovanju NATO za rešitev ciprskega spora. Velika Britanija in Turcija sta v načelu sprejeli posredovanje, Grčija pa je predlog zavrnila.

Britanske oblasti na Cipru so aretirale Cembisa Leodida, sorodnika nadškofa Makariosa, ter ga obtožile, da je sodeloval pri napadu na neko policijsko postajo. Aretiran so bili tudi trije Grci, med njimi Mihailakis Rades in Demetrijs Imaudis, za katerega trdijo, da pripadeta vodstvu gibanja EOKA. Na njuni glavi je bila razpisana nagrada. V okviru neke operacije je bilo aretiranih tudi pet ciprskih policajev, češ da so olajšali napad na neko policijsko postajo.

Britanski vojski so v nekem spopadu s pripadniki gibanja EOKA pri Larniki ubili 17-letnega dijaka, ki so ga bili iskali v zvezi z ubojem nekega britanskega vojaka. Britanske sile so ujele nekega Ciprcana, na čigar glavo je bilo razpisanih 500 funtov šterlingov.

Pozitivno je ocenil memorandum egiptovske vlade o plovish za Sueskem prekopu. »Kaže, da je memorandum tak, da lahko služi za temelj za sporazumsko rešitev sueskega vprašanja.«

Po podatkih, ki jih je dal, je Jugoslavija do 1. marca porabila za madžarske begunce 1.361.718.000 din oziroma 2.269.530 ameriških dolarjev (računan dolar po 600 din). »Ti podatki, je poudaril »znatno obremenjujejo Jugoslavijo. Doselej sprejeta in najavljena pomoč Mednarodnega Rdečega križa in drugih organizacij niti zdaleč ne more nadomestiti izdatkov, ki jih je imela Jugoslavija. Pričakujemo, da se bodo pristojne organizacije in države bolj zavzele za zagotovitev ustreznih sredstev, kakor tudi za sprejem in prevoz beguncev. Prepričani smo, da bo obisk visokega komisarja OZN za begunce G. Linta koristen in da bo prispeval k rešitvi tega vprašanja v celoti.«

Niti raven konference, niti razprava o Deklevem izvajanju ne dajeta povoda, da bi odprli razgovor na sedežu PSI lahko štel med tiste vrste dogodkov, ki v večji ali manjši meri prispevajo h konstruktivnemu razjasnjevanju in razširjanju problemov in stališč, ki se nujno porajajo z razvojem delavskega gibanja.

Ironični, polemični ton, v ka-

predsednikom ZDA in britanskim premierom na Bermudih, poudarja moskovski časopis »Trud«, da ti razgovori potekajo v času, ko je angloameriška zveza hudo omajana. Časopis meni, da je prišlo v odnosih med obema državama do poostrenih protislovijskih predvsem glede Srednjega vzhoda, od koder Američani potiskajo Angleže, a tudi glede Daljnega vzhoda. »Trud« se sklicuje tudi na mnenje ameriških časopisov in dvomi, da bi sestanek na Bermudih lahko rodil dobre sadove, in pripominja, da bo »prilagodnost pokazala, ali bodo ZDA upoštevale interese svojeja angleškega družabnika, ki se je znašel v hudih težavah.«

Razgovori o letalski konvenciji z Nemčijo

Beograd, 22. marca. (Jušopres) Zvedelo se je, da bodo pričeli 1. aprila v Bonnu razgovori med Jugoslavijo in Zahodno Nemčijo o sklenitvi letalske konvencije. Jugoslovansko delegacijo bo vodil Batrič Jovanović, direktor uprave civilnega letalstva.

IZ GOSPODARSKEGA ODBORA ZBORA PROIZVAJALCEV ZVEZNE LJUDSKE SKUPŠČINE

Spremembe v družbenem planu

O pobudah gospodarskega odbora bo še sklepal zvezni izvršni svet

BEograd, 22. marca Odbor za gospodarstvo zbora proizvajalcev zvezne ljudske skupščine je sprejel predlagane spremembe v zveznem družbenem planu, odobril proračunske sklade, ki jih je predlagal zvezni izvršni svet, zveznemu izvršnemu svetu pa je predlagal nekaj izprememb v predloženi uredbi o razdelitvi skupnega dohodka gospodarskih organizacij.

Gospodarski odbor ni zavzel dokončne stališča glede razdelitve letošnjega presežka nadlanskih dohodkov, ampak se je odločil, da bo to proučil še enkrat skupno z gospodarskim odborom zveznega zbora in počakal na odgovor zveznega izvršnega sveta glede pripomb k predlagani uredbi.

V današnji razpravi so člani odbora in tov. Norbert Veber (in imenu centr. sveta Zveze sindikatov Jugoslavije) predlagali nekatere izpremembe uredbe, kar bi po njihovem mnenju za-

gotovilo večjo stimulacijo proizvodnje in povečanje delovne storilnosti. Nekateri izmed teh pripomb je sprejel predsednik zveznega izvršnega sveta dr. Marijan Brečelj s prijetavkom, da bo izvršni svet dokončno odločil, ali je te pobude treba vnesti v uredbo, za vrsto drugih predlogov pa je izjavil, da bo seznanil zvezni izvršni svet o stališču odbora.

Inž. Vojin Popović je predlagal korekturo pri razdelitvi dohodkov kmetijskih organizacij. Dejal je, da bi bilo po-

trebno ukiniti predvideni prispevek kmetijskih posestev v splošni investicijski sklad, kolikor pa to ne bi bilo sprejemljivo, naj bi se znižala zemljorina. Po njegovem mnenju bi ta prispevek v splošni investicijski sklad in visoka zemljorina negativno vplivala na finančno stanje kmetijskih posestev, ki so tudi sedaj deficitna, na druge strani pa favoriziral zlasti kmetijska posestva z velikim številom nekvificirane delovne sile v škodo naprednih posestev.

Ljudski poslanec Nenad Jakšić je govoril o položaju v podjetjih cestnega prometa in predlagal, naj se tudi ta obravnava kot industrijska podjetja. S tem bi se zagotovilo njihovo normalno poslovanje in nadaljnja razširitev voznega parka.

Ljudski poslanec Norbert Veber je navedel predlog centralnega sveta Zveze sindikatov za izpremembo v predlagani uredbi. Po mnenju Zveze sindikatov bi bilo potrebno popraviti tudi 142. člen predlagane uredbe v tem smislu, da bi ljudski odbori jamčili zaščitne plače kolektivom v višini tarifnih pravilnikov. Ko je obrazložil ta predlog sindikatov, je dejal, da so bili sindikati že pripravljeni posredovati lani, da so ljudski odbori jamčili za minimalne (60 odstotne) plače.

Ko je govoril o položaju naših železarn in posameznih rudnikov, n. pr. na Jesenicah, v Varšavi in drugod, je poudaril potrebo, da se tem kolektivom zagotove normalna finančna sredstva za plačne sklade in njihovo poslovanje. Ta podjetja so v precej težkem položaju, ker so cene njihovih izdelkov plafonirane, na drugi strani pa so cene surovin, ki jih potrebujejo, slobodne. Razen tega cene tudi nenehno naraščajo. Poudaril je nadalje potrebo po nekaterih izpremembah v obveščanju gostinskih podjetij in predlagal kot koristno ukinitve lokalnega davka na promet alkoholičnih pijač, da bi se preprečilo zvišanje cen gostinskih uslug.

I. St.

V kratkem nov trgovinski sporazum z Britanijo

Beograd, 22. marca. Jugopres je zvedel, da se britansko-jugoslovanskih razgovori o sklenitvi trgovinskega sporazuma za 1957 leto, ki so se začeli 12. marca v Beogradu, uspešno približujejo koncu. Pričakujejo, da bodo v kratkem podpisani ustrejni instrumenti. Veljavnost prejšnjega sporazuma poteče 31. marca št. 1. Jugoslovansko delegacijo vodi svetnik v državnem sekretariatu za zunanje zadeve Branko Karapandža, britansko pa gospodarski svetovalec britanskega veleposlanštva v Beogradu William S. Lawer.

Državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović je sprejel predvčeršnjim visokega komisarja OZN za begunce g. Augusta Lindta

Tržaška pika na »ik«

(Od našega stalnega dopisnika)

Trst, 22. marca. (Po telefonu) Tiskovna konferenca, ki jo je imel sinoči na sedežu PSI v Via Mazzini 32 Igor Dekleva, od nedavnega eden izmed članov redakcije »Dela«, je postavila piko na »ik« tako imenovani »zadevi Igor Dekleva«. Dekleva, dolgoletni član KP tržaškega ozemlja, je pred nedavnim zapu šil Partijo in se vpisal v PSI, na sinočnji tiskovni konferenci pa je hotel obrazložiti »ideološke nagibe, ki so ga privedli do tega koraka.«

Niti raven konference, niti razprava o Deklevem izvajanju ne dajeta povoda, da bi odprli razgovor na sedežu PSI lahko štel med tiste vrste dogodkov, ki v večji ali manjši meri prispevajo h konstruktivnemu razjasnjevanju in razširjanju problemov in stališč, ki se nujno porajajo z razvojem delavskega gibanja.

Ironični, polemični ton, v ka-

skih in poljskih delavcev o teh dogodkih... (Sic).

Sinočnja tiskovna konferenca torej ni prispelala ničesar h konstruktivnemu razčiščenju pojmov, znova pa je potrdila, da obstoja globok prepad med dinamično razgibanostjo dogajanj v mednarodnem delavskem gibanju in med statiko vodstva tržaške Komunistične partije, katerega glasilo »Il lavoratori« v današnji številki ne omenja sinočnje tiskovne konference, v celoti pa ponatiskuje »Pravdne« članek o Popovičevem zunanji političnem eksponatu, medtem ko je v prejšnji številki že objavilo »lastni« komentar o tej temi.

M. Šuštar

Diplomska kronika

Beograd. Izredni in pooblašeni veleposlanik LR Madžarske v Jugoslaviji Lajos Cseby je danes napravil vjudnostni obisk podpredsedniku zvezne ljudske skupščine Vladimirju Simiču. Veleposlanik je izrazil zvezni ljudski skupščini sožalje ob smrti njenega predsednika Moše Pijada in sporočil sožalje predsednika ljudske skupščine LR Madžarske Romana.

Delegacije in obiski

BRIONI. Predsednik republike Josip Broz Tito je včeraj sprejel visokega komisarja OZN za begunce Augusta Lindta. Pri sprejemu sta bila navzoča zvezni državni sekretar za notranje zadeve Svetislav Stefanović in vodja začasnega urada ZN za begunce v Jugoslaviji Pierre Bremond.

BRIONI. Včeraj popoldne je predsednik republike Josip Broz Tito na Brionih sprejel delegacijo ancoske generalne konfederacije dela.

Včeraj dopoldne je prispela v Ljubljano z vlakom iz Zagreba sedemčlanska delegacija komiteja sovjetski žena. Vodi jo Nina Popova, predsednica komiteja, sekretar centralnega sveta sindikatov SZ in deputat Vrhovnega sovjeta. V spremstvu sekretarke Zveze ženskih društev Slovenije Dolke Boštjančič so si članice delegacije ogledale dopolne ginekološko-porodniško kliniko v Ljubljani in Centralni zavod za napredek gospodinjstva, popoldne pa so se udeležile razgovora s člani izvršnega sveta LRS, tov. Milkom Goršičem, Ado Krivic in Olga Vrabčičem, nakar je bilo v klubu ljudskih poslancev kosilo

Plače merilo za pokojnino Proti prometnemu davku za rezan les

iz razprave o gozdarstvu v gospodarskem odboru republiškega zbora

Ces nekaj dni se bo sestala skupna komisija zvezne ljudske skupščine in zveznega izvršnega sveta, da bi uredila končno besedilo predloga o pokojninskem zavarovanju; v kratkem pa se bo sestala tudi odbor za socialno politiko pri zveznem izvršnem svetu, da bo razpravljala o tem zakonskem predlogu.

Najvažnejše in glavno vprašanje pokojninskega sistema je ugotavljanje denarne osnove, po kateri se bodo določale pokojnine (starostne in invalidske). Ali je v naših okoliščinah primerno vzeti kot podlago le strokovno usposobljenost za ugotavljanje višine pokojninske osnove ali pa naj gospodarski razlogi imajo odločilno vlogo pri ugotavljanju višine pokojninske osnove?

V načrtu zakona o pokojninskem zavarovanju, ki sta ga pripravila skupna komisija zvezne ljudske skupščine in zveznega izvršnega sveta, se smatra strokovna usposobljenost kot osnovni in glavni element za ugotavljanje višine pokojninske osnove. V javnem razpravljanju je prav to doživelo resno kritiko in je večina pripomb zahtevala, naj bo plača glavni element pri ugotavljanju višine pokojninske osnove.

Tudi doslej je bil eden izmed največjih problemov ugotavljanje kvalifikacije posameznih delavcev in uslužbencev. Ogronomno število delavcev in uslužbencev preživlja v naših okoliščinah največji del svoje delovne dobe pri poslih, ki zahtevajo večjo strokovno usposobljenost, kakor pa jo dejansko imajo. Posli, ki jih opravljajo z uspehom, se ne izražajo v pokojninskih dajatvah, pač pa se jim višina pokojninske osnove določa po strokovni usposobljenosti, ki jo imajo, čeprav velja v pokojninskem zavarovanju načelo, naj zavarovane obdržijo ekonomski standard, ki ga je imel v delovnem času, v glavnem tudi pri odnohu v pokoli. Na ta način prihajajo gmotno v mnogo bolj neugoden položaj kakor zavarovanci, ki jim je priznana strokovna usposobljenost; za iste pogoje, ne glede na to, da so bili pogosto prvi mnogo boljše na svojih delovnih mestih. Zaradi tega povsem formalističnih razlogov razvrščajo take osebe v mnogo nižje pokojninske razrede, kakor pa bi jim pripadali, ako bi tudi v formalnem pogledu imeli strokovno usposobljenost za posle, ki so jih opravljali.

Menimo, da bi bilo potrebno to vprašanje bolj prožno obravnavati. Ne bilo bi prav, ako bi znatno število delavcev in uslužbencev zaradi povsem formalnih razlogov drugače obravnavali, kar jih tudi gmotno prizadene, čeprav je bil njihov prispevek za skupnost in družbo, pa tudi v skladu socialnega zavarovanja celo vrsto let isti, v nekaterih primerih pa celo večji, kakor zavarovancev, ki formalno izpolnjujejo ta pogoje. Mislimo, da strokovna usposobljenost vsaj pri delavcih in uslužbencih v gospodarstvu ne bi smela biti glavni pogoj za ugotavljanje višine pokojninske osnove, zlasti še zaradi tega ne, ker se proizvodnja vse bolj mehkanizira in avtomatizira, kar opravlja vsak delavec v serijski proizvodnji, določeno operacijo, pri čemer izgublja formalne razlike v kvalifikacijah in se pojavlja nivoizacija strokovnih kvalifikacij.

Menimo, da bi morala biti plača glavno merilo pri ugotavljanju višine pokojninske osnove, zlasti, ker je plača ekonomsko merilo višine dela in prispevka skupnosti, zaradi česar bi morala biti tudi odločilno merilo pri plačevanju prispevkov za pokojninsko zavarovanje. Plača izraža tudi višino prispevka za sklade pokojninskega zavarovanja in je edino objektivno merilo za ugotavljanje višine pokojninske osnove v trenutku, ko odhaja zavarovavec v pokoli. Pokojninske osnove bi se morale prilagoditi izpremembam, ki so zelo pogoste v našem plačnem sistemu, to pa je edino mogoče le, če služi plača kot podlaga za ugotavljanje višine pokojninske osnove.

V našem sistemu pokojninskega zavarovanja izločamo vsako leto iz narodnega dohodka toliko sredstev, kolikor jih je potrebnih za pokritje priznanih pravic zavarovancev. Z uvedbo pokojninskih razredov, v katere bi se uvrščali zavarovanci po višini plače, bi omogočili znatno zmanjšanje sredstev, ki se izločajo iz narodnega dohodka, kar bi bil del prispevka, ki bi ga plačal zavarovavec sam, odvisen od višine njegove plače, razbrezanih bi narodni dohodek in se nalagali v posebne sklade, iz katerih bi se krije potrebe za tisto število zavarovancev, ki odhajajo v pokoli, zagotovila pa bi se tudi rezerva za bodoče obveznosti pokojninskega sklada. Iz prispevka, ki ga plačujejo gospodarska organizacije in delodajalci, bi se prav tako kril del stroškov, ki jih mora skupnost po mednarodnih konvencijah plačati; kot svoj delež za pokojninsko zavarovanje delavcev in uslužbencev.

Sedanje število upokojencev bi se nadalje plačevali iz proračuna oziroma iz narodnega dohodka, od koder bi šel določen del sredstev v proračun za pokritje dosedanjih obveznosti skupnosti do upokojenih oseb. Sredstva pokojninskega sklada, ki bi nastajala na podlagi individualnih vplačil posameznikov, odvisno od zavarovalnih razredov, bi se nalagala v Narodni banki, od koder bi se krije potrebe za tekoče obveznosti tistih, ki odhajajo v pokoli, in bi se ustvarjale potrebne premijske rezerve za tako imenovane potencialne upokojence, namreč za one, ki bodo odšli v pokoli.

Z uvedbo zavarovalnih razredov na podlagi plače kot glavnega merila za ugotavljanje višine pokojninske osnove bi se zmanjšali izdatki, ki se izločajo iz narodnega dohodka za pokojninsko zavarovanje, sam sistem pokojninskega zavarovanja pa bi se postavil na povsem ekonomski račun, s čimer bi se obenem okrepilo tudi samoupravljanje in socialnem zavarovanju in bi se tudi bolj pravilno reševala druga vprašanja s področja socialnega zavarovanja (n. pr. razširjenosti socialnega zavarovanja na druge kategorije oseb). Na ta način bi pokojninski sistem v naših okoliščinah postal to, kar bi moral biti.

L. P.

Spomladanski sejem v Leipzigu. Po 12 dneh poslovanja je bil zaprt letni spomladanski sejem v Leipzigu. Samo Zahodna Nemčija je zaključila posle v vrednosti 1 milijarde 855 milijonov vzhodnonemških mark za izvoz in za 321 milijonov vzhodnonemških mark za uvoz. Sejem je obiskalo 622.033 oseb iz 78 držav. Število obiskovalcev je bilo za 150.000 večje kot lani. Razstavljalo je 40 držav.

Ljubljana, 22. marca. V gospodarskem odboru republiškega zbora ljudske skupščine LRS je bila dopoldne razprava o organizaciji gozdarstva v Sloveniji. Z nekaterimi pripombami in dopolnitvami je bil nazadnje potrjen referat, ki ga je sestavila posebna, od izvršnega sveta imenovana komisija, v imenu republiškega izvršnega sveta pa ga je obravnaval član izvršnega sveta Jože Ingolič. Po sedanjih razpravah v vseh skupščinskih odborih bo o principih nove organizacije gozdarstva na ene prihodnjih zasedanj razpravljala ljudska skupščina.

Člani odbora so se v glavnem strinjali z vsebino referata. V razpravi pa je bilo poudarjeno, da v referatu še ni dovolj jasno poudarjena tema družbeno-politična vloga reorganizacije in da je tudi s tehnične strani referat še pomanjkljiv. Se posebno pomanjkljivo določa referat vlogi in pomen občinskih ljudskih odborov v bodočem razvoju gozdarstva. Občinskimi ljudskimi odbori bi morali zagotoviti dohodke v obliki dohodnine, tako od nedržavnih gozdov kot tudi od državnih.

Dosedanja zakonodaja postavlja državni sektor gozdarstva v boljši položaj kot privatnega. Predpise pa bo treba zdaj, ko prevzemajo posle na področju nedržavnega sektorja gozdarstva poslovne zveze, iznačiti pa tudi poenostaviti. Ob novi razmejitvi gozdarskih funkcij naj naloge operativnega značaja prevzamejo gozdna gospodarstva in gozdarske poslovne zveze, določanje uprave za gozdarstvo pa naj obdrži le še inšpekcijsko službo. Da pa bo ta razmejitev še močnejše podčrtana, naj se uprave za gozdarstvo tudi preimenujejo v inšpektorate za gozdarstvo.

Ves rezan les za lastno uporabo naj se po mnenju odbora oprosti prometnega davka, isto pa naj bi veljalo tudi za podarjeni les, ki ga delavci in nameštenci vgradi v svoje stanovanjske hiše.

In še nekaj pripomb: Gozdni investicijski sklad naj bi bil enoten za državni in nedržavni sektor. Dohodki, ki jih ima gozdarstvo z negozdnih zemljišč, naj gredo za pospeševanje kmetijstva. Sečna dovoljenja naj se v prihodnje v globalnih kvotah nanašajo na posamezne gozdarske poslovne zveze, te pa naj jih razdelejo na gozdne proizvajalce.

V diskusiji o prenašanju nalog na gozdarske poslovne zveze je vladalo sicer mnenje, naj se ta prenos opravi postopno, vendar pa naj gozdarske poslovne zveze prevzamejo prav vse operativne naloge, saj bi bilo sicer bolje, da sploh ne prevzamejo nobenih. In končno, gozdarskim poslovnim zvezam je treba dati lastno materialno bazo in jim v prav taki meri kot gozdnim gospodarstvom določiti udeležbo pri sredstvih za nego gozdov.

Trje

Z občinske konference SZDL v Kopru

Koper, 22. marca. V mali gledališki dvorani je bila danes izredna občinska konferenca SZDL, ki se je udeležilo 177 delegatov. Po uvodnem poročilu, po katerem je predsednik občinskega odbora SZDL Ivan Korošec seznanil delegate tudi s smernicami letošnjega družbenega plana občine, so se udeleženci konference razdelili v dve komisiji: za razvoj komunalnega sistema in družbene uprave, šolstva ter za organizacijsko politično in ljudsko prosvetna vprašanja.

Popoludne je konferenca sprejela ustrezne sklepe. Dopoldni občinski odbor SZDL, ki šteje sedaj 35 članov, z nekaterimi novimi tovariši in izvolila 81 delegatov za svojo posvetovalno konferenco, ki bo v prvi polovici aprila.

Podobne konference so že bile v občini Izola, Sežani, Divača in Postojni, v ostalih štirih občinah v okraju pa bodo jutri in pojutrišnjem.

Grafična proizvodnja še vedno nizka

OSIJEK, 22. marca. — Na letni skupščini Zveznega združenja grafičnih podjetij, ki se je danes začela v Osijeku, so ugotovili, da se je lani znatno izboljšal položaj v grafični industriji Jugoslavije, kljub povečanju proizvodnje pa so bile potrebe po grafičnih izdelkih še vedno večje, kakor so sedanje proizvodne možnosti v tej panogi industrije.

Poudarili so, da je pri nas proizvodnja grafičnih izdelkov na prebivalca še vedno nizka in znaša le 4,2 kg, medtem ko je evropsko povprečje 11 kg. Razen tega se vse bolj povečuje nesorazmerje med grafičnimi kapacitetami, ki se postopno obnavljajo in rekonstruirajo, ter proizvodnjo papirja, ki še znatno zaostaja. Zato so se grafična podjetja usmerila na izdelavo tistih predmetov, za katere so mogla nabaviti papir. Tiskanje knjig zastaja predvsem zaradi pomanjkanja tiskarskega papirja, deloma pa tudi zaradi določene stagnacije v založniški dejavnosti.

V razpravi so predlagali, naj se skupščina zavzame za to, da bi v grafični industriji ukinih dodatni prispevek za socialno zavarovanje, ki znatno prizadeva grafična podjetja, ker je v njih zaradi primorde posla mnogo več bolnih, kakor v mnogih drugih industrijskih panogah.

Skupščina se nadaljuje.

Deset let dela SGP »Slovenija cesta«

Društvo največje gradbeno podjetje v Sloveniji SGP »Slovenija cesta« danes svetovno proslavlja 10-letnico svojega obstoja. V ta namen je podjetje že te dni pripravilo v Ljubljani in izloženih oknih podjetja »Slovenija cesta« in Narodne banke (vokal Titove in Cankarjeve ceste) okusno urejeno pregledno razstavo fotokopij in maket izdelkov gradenj v 10 letih svojega dela. Obe razstavi zaslužit pozornost, saj je podjetje v teku svoje desetletne dobe dobesedno po vsej Sloveniji gradilo najrazličnejše objekte nizkih in v zadnjem času tudi visokih gradenj. Podjetje je udeleženo ne samo pri gradnji avtoceste

VČERAJ IN DANES

Ustanovljena je skupnost za mehanizacijo in kemizacijo kmetijstva

BEograd, 22. marca. — V Beogradu so danes ustanovili Skupnost poslovnih zvez in drugih gospodarskih združenj, ki se bo bavila z mehanizacijo in kemizacijo kmetijstva. Naloga nove skupnosti bo poleg drugega proučevati in vsklajevati potrebe kmetijstva po tehnični opremljenosti in kemizaciji sredstev, umetnih gnojil ter drugim investicijskim ter reprodukcijskim blagom z uvozom in proizvodnjo domače industrije. Razen tega naj bi podpirala sodelovanje in izmenjavo

Gospodarske vesti

Povečan uvoz zahodnonemških proizvodov v Veliko Britanijo. Velika Britanija je pristala na povečanje uvozne kvote za nekatere nemške znane stvari in optične instrumente, tekstil, kemikalije ter nekatere druge industrijske in prehranske proizvode. V zamenjavo za to bo uvozila Zahodna Nemčija več britanskih tekstilnih in kmetijskih pridelkov. To je rezultat razgovorov med delegacijama obeh držav, in sicer glede na kvoto dosedaj še neoliberaliziranih proizvodov.

Ugodna trgovinska bilanca Avstrije. Avstrijska trgovinska bilanca v letu 1956 je bila ugodna, in sicer deloma zaradi znatnejše razširitve izvoza, deloma pa zaradi rekordnega dohodka turistične trgovine. Trgovinski deficit je bil zmanjšán za 58% v primerjavi z letom 1955, in sicer na 1 milijardo 910 milijonov šilingov lani. Bilanca uslug je dosegla lani presežek v višini 2 milijard 210 milijonov šilingov v primerjavi z 1 milijardo 580 milijonov v letu 1955. Rekordni dohodek je bil dobljen pri turizmu, in sicer v višini 3 milijarde 20 milijonov šilingov, kar je za 887 milijonov šilingov več kot leta 1955. Avstrijske valute rezerve so se povečale za 1 milijardo 370 milijonov.

Delo konference za žitarice pri FAO. Iz Rima se je izvedelo, da je predlagala delovna skupina 24 držav organizacije FAO ustanovitev stalnega telesa za proučevanje svetovnih problemov fitnih presežkov. Ta predlog bo proučil odbor za probleme kmetijskih proizvodov na sestanku prihodnjega ponedeljeka.

Kanadska prodaja pšenice Poljski. Po vesteh kanadske časovne agencije se kanadska vlada strinja z odobritvijo kredita za finansiranje prodaje 12 milijonov bušjev pšenice Poljski.

OBČNI ZBOR GOSTINSKE ZBORNICE ZA GORENJSKO

Bled, 22. marca. Danes je bil tu redni občni zbor Gostinske zbornice za Gorenjsko. Občni zbor so med drugimi obiskali tudi podpredsednika OLO v Kranju Ivan Bertonec in Dušan Horhak, predsednik republiške gostinske zbornice Stane Renko in drugi.

Po obširnem in izčrpnem poročilu predsednika okrajne zbornice Antona Kunčiča so delegati razpravljali predvsem o ukrepih za razvoj gostinstva na Gorenjskem, s katerim pa je tesno povezano vprašanje turizma. Za to pa je zlasti važna turistična propaganda, za katero je v letošnjem družbenem planu OLO določil 12 milijonov dinarjev, v okrajnem investicijskem planu pa 25 milijonov dinarjev za investicije v gostinstvu. Eden izmed problemov, o katerih so delegati tudi razpravljali je sodelovanje gostinstva z okrajnimi in republiškim zavodom za socialno zavarovanje, kajti znano je, da se zlasti Gornja Savska dolina in Jezersko postopno izpreminjata v klimatska zdravilišča. Tudi o samoupravljanju v gostinstvu je bilo govora, ker je dokaj šibko. Z volitvami je bil V. občni zbor gostinske zbornice za Gorenjsko zaključen.

Največ izdelkov naših tovarn avtomobilov so prodali na domačem trgu. Nekatere domače tovarne motorje so se uveljavile tudi v tujini. Tovarna »Torpedo« na Reki in zagrebška tvornica motorjev sta lani izvozili določene količine motorjev v Brazilijo in Čile.

Z-ak

Zagreb—Ljubljana in Koperste ceste, ki sta res največja gradbeni objekta, pač pa je svojo dejavnost razširilo še na mnoge druge manjše sektorje, ki pa niso nič manj pomembni.

Ob 11. uri dopoldne bo podjetje v prostorih kina »Komuna« na svoji svečani proslavi razdelilo tudi priznanja 130 tovarnicam in tovarnišem svojih kolektivov, ki so že 10 let pri podjetju.

Delež tega podjetja pri gradnji predvsem cest in mostov v naši republiki je prav gotovo tolikšen, da ob njegovem desetletnem jubileju zasluži pregled dejavnosti tudi javno poznost.

Splitške poletne igre

Split, 22. marca. V Splitu bodo tudi letos od 15. julija do 15. avgusta poletne prireditve, ki bodo pomembna kulturno-umetniška manifestacija med turistično sezono. Poleg peristila Dioklecianove palače in gradiča Ivana Meštroviča, kjer so imeli prejšnja leta predstave na prostem, bodo zanje porabili letos tudi Meštrovičev galerijo, ki omogoča s svojim stropiščem in okolico izvajanje klasičnih oper ter velikih simfoničnih koncertov.

Razen več tujih umetnikov, s katerim se še pogajajo, bodo sedeli tudi znani jugoslovanski glasbeni in dramski umetniki, med njimi Lovro Matičič, Oskar Danon, Milan Horvat, Tomislav Neralič, Marijana Radev, Rudolf Franc, Marija Crnobori, Milivoje Zivanović, Sava Severjeva in Ljubinka Jovanović.

Občni zbor Zveze horcevo občine Ljubljana-Center

»Večera« je bil v dvorani »Maks Perca« v Ljubljani občni zbor organizacije Zveze horcevo občine Ljubljana-Center. Po zdravju gostov in delegatov ter izvolitvi delovnega predsedstva so zasedli zboru plodno delo zastopnik otrok padlih borcev in žrtve fašističnega terorja.

Iz poročila predsednika občinskega odbora Zveze horcevo občine Veselj je bilo razvidno, da je ta organizacija uspešno izpolnjevala sklepe zadnje konference. Zlasti je bila uspešna skrb za otroke padlih borcev, predvsem zaradi tega, ker je tudi občina pokazala vse razumevanje skrbi za vzgojo otrok padlih borcev. Uspešno je bilo tudi delo komisije za zbiranje zgodovinskega gradiva, vendar pa bo treba to delo kljub temu v bodoče še pospešiti. Po poročilih se je razvila dokaj živahna razprava, v kateri so delegati dopolnili poročilo predsednika in navedli več umestnih predlogov. Ob koncu so sprejeli več sklepov za delo v bodoče, izvolili delegate za kongres Zveze horcevo občine članov v občinski odbor ZB.

RZPIS

Na osnovi Zakona o oddajanju in izvajanju gradbenih del (Uradni list LRS št. 17/55.) razpisuje

GORENJSKA PREDILNICA, SKOFJA LOKA

I. PISMENO LICITACIJO za novogradnjo stanovanjskega bloka v Skofji Loki

Proračunska vsota znaša 51.596.490 din Rok dovršitve je 31. julij 1958

Licitacija bo dne 8. aprila 1957, ob 10. uri v prostorih Gorenjske predilnice v Skofji Loki

Ponudbe sprejemamo do 8. aprila 1957, do 10. ure Elaborat s podatki dobijo zainteresirani vsak dan v podjetju Gorenjska predilnica Skofja Loka od 8. do 12. ure proti položiti kavčice v znesku 10.000 din Ponudbe pošljite v zapечатih kuvertah po pošti ali neposredno na gornji naslov

Na kuvertu napišite: »Licitacija stanovanjskega bloka« Poleg ponudbe priložite:

a) izjavo, da so podjetju znani licitacijski pogoji in da pristane na nje, b) garancijsko pismo banke v višini 0,5% od proračunske vsote, c) dokaz o registraciji podjetja.

INVESTITOR: GORENJSKA PREDILNICA SKOFJA LOKA

NA PRAVI POTI

KZ Buče - Kozje največje podjetje na Kozjanskem — Velika akcija za pospeševanje kmetijskiva — Na Kozjanskem tudi tobak

Nedelja v Kozjem. Občni zbor kmetijske zadruga Kozje-Buča.

V trgu vlada praznično razpoloženje. Po izvršenem razglasu občinskih in zadrugaških objav, ljudje postajajo na trgu. Kinodvorana se polni; pretresna je, da bi mogla sprejeti vse, ki so hoteli prisostvovati obratnemu delu. Mnogi morajo stati, sedežev je premalo. Zbralo se jih je okoli 250. To je veliko!

Na začetku zbora člani dosedanje »vlade« zasedajo prostor okoli mize delovnega predsednika. Na desno stran se usedejo člani dosedanjega upravnega, na levo pa člani nadzornega odbora. Zadrugaški jih morajo še enkrat videti in se z njimi pogovoriti o vseh dobrih, pa tudi o slabih straneh »vladanja«.

Zborovanje zčenja predsednik zadruga Franc Valenčak. Za njim pa vlogo delovnega predsednika sprejme veterinar Anton Sok.

Vse je resno in v napetem pričakovanju.

Na vrsti so poročila, najprej predsednika zadruga, nato poročila vseh šestih odsekov in končno še upravnikovo. Dobro so sestavljena in zadrugaški jih poslušajo z največjo pozornostjo.

»Zadruga je dobro poslovila. Materialno osnovo sta ji dajala trgovina in odkup. Zlasti lepi uspehi so bili doseženi pri odkupu, saj je zadruga za leta okoli 90 odstotkov vseh tržnih presežkov! Seveda imajo pri tem precej zaslug tudi zbiralnice. Odkup sadja je znašal okoli 400.000 kg, kar je za zadrugo pomemben rekord. Odkup mleka je bil zadovoljiv, enako odkup lesa.

Strojni odsek je v redu uveljavil različno med člani zadruga in nečlani. Medtem, ko so člani plačevali za eno uro dela motorne škroplilnice 330 dinarjev, so nečlani morali plačati polno ceno usluge, to je 620 dinarjev za uro.

Lani so uredili tudi zadrugašno posestvo, ki je z letošnjim letom začelo delati kot samostojen obrat.

Velik korak naprej so napravili sadjarji. Redno so škroplili in čistili. Zdravilo napovedujejo bolj slatovemu kaparju, veliko površino pa bodo tudi obnovili in na novo nasadili.

Zivinorejci so glavno skrb posvetili zboljšanju krme. Zato so uredili nad 200 naprav za sušenje krme. Po zaslugi novega načina sušenja je krmaljena zadruga bolj zdrava. Ta kvaliteta pokazuje tudi pri živini. Nadalje so uredili umetne travnike za pridobivanje travniških semen, dva travnika so peskali, uredili napajališča za živino... Povprečna molznost znaša 2.135 litrov na kravo. Sereda pa se ponajajo tudi z »skritimi« molznicami, ki dajejo celo po 3.500 litrov mleka na leto. Pomosni in veselji so, da so zatrti spolne bolezni pri govcih živini!

Pojedelci so lani izvršili več sortnih in gnojilnih poskusov. Pri tem so dosegli lepo uspehe zlasti pri krompirju, pa tudi pri tobaku, ki ga bodo letos gnojili na 15 arih. Lanski pridelek tobaka je bil izvrstno in je pokazal, da je ta rastlina za Kozjansko najbolj rentabilna.

Uspešno so delale žene-zadrugašice. Pripravile so več tečajev. Tudi aktivni mladi zadrugašniki so zaživel, toda dosti boljše v Bučah, kot pa v Kozjem.

Sicer pa čaka vse napredne

metovalce še veliko dela, da bodo premagali največjega sovražnika na Kozjanskem, to je zaostalost v miselnosti. Še vedno se najdejo domačini, ki zavračajo umetna gnojila, preizkušene agrotehnične ukrepe, sušilne naprave, umetno osemnjenje... vse z izgovorom »če je tako delal moj stari oče, moj oče, zakaj bi potem tudi jaz ne šel po isti poti...«

Po delu in obsegu poslovanja je kmetijska zadruga Kozje-Buča največje podjetje na Kozjanskem. Okoli sebe združuje 308 članov, ali 73 odstotkov vseh gospodarstev na svojem področju.

Bolj kot o dosedanem uspešnem delu pa se zadrugaški rajše pogovarjajo o načrtih za letošnje leto. Leto so veliki in za kmetijsko proizvodnjo zelo pomembni. Nastali so v zimskih mesecih, ko so na mnogih sestankih s kmetijskimi strokovnjaki poslovanje v okrajne zadrugašne zveze analizirali dosedanje delo. Takrat so se odločili, da bodo šli v letošnjem letu z večjimi koraki naprej k izboljšanju kmetijske proizvodnje. Tako se je 87 kmetijskih gospodarstev odločilo, da bo zamenjalo 12.000 kg krompirja, 29 gospodarstev bo dalo analizirati zemljo, 58 gospodarstev se je obvezalo za redno beljenje hlevov, 16 gospodarstev bo na novo zasejalo lan na površini 11 ha, 78 gospodarstev bo zamenjalo 1.414 jame štajker ter naročilo 245 enodnevni piščancev, zgradili bodo 5 gnojilnih jam, dva silosa itd. Zraven tega bodo obnovili 14 ha strnjanih nasadov sadovnjakov 7 ha višnjevih nasadov ter na novo uredili 5 ha ribezovih nasadov, 0,5 ha malin, 3,5 ha vinogradih v Bučah itd.

To je program pospeševalnih odsekov, ki kaže, da so zadrugašniki na najboljši poti in da si močno prizadevajo, kako bi zboljšali in povečali kmetijsko proizvodnjo.

Velik pa je tudi investicijski načrt, saj nameravajo v letošnjem letu urediti trgovino v Kozjem in Bučah, nadalje kupiti hišo, v kateri bodo uredili zadrugaško skladišče in podobno, nabavili bodo motorno škroplilnico, poltovorni avto in končno uredili mlekarstvo z zmogljivostjo 2.000 litrov mleka na dan. Nova mlekarna bo začela poslovati že s 1. junija letošnjega leta ter bo zajela odkup mleka za celotno področje od Lesičnega do Podsvrede. V njej pa bodo mleko tudi predelovali. Nova mlekarna je za to področje Kozjanskega velika pridobitev.

Razprava je bila živahna in so jo člani buče »vlade« prestali brez večjih težav. Kako tudi ne, saj so delali dobro.

M. B.

Pomlad v bregu

IZ NAŠIH ZADRUG

KZ Vrtojba. Zadruga ima za seboj že devet let plodnega dela in šteje 308 članov. Lani je odkupila za nad 20 milijonov raznih pridelkov, tako zeljenjavo, krompir, mleko, živino in drugo. Pospeševalni odsek je lani izplačal nad 300 tisoč din za razna semena in umetna gnojila. Tudi zivinorejski odsek je dobro napredoval; kupili so plemenskega bika, pod mlečno kontrolo pa so imeli nad 70 krav. Dobro so poslovali tudi trgovine in gostilna, za katero je zadruga letos kupila tudi televizijski aparat. Za letošnje so sprejeli obširen program. Samo v investicije bodo vložili nad 6 milijonov din, predvsem lastnih sredstev.

Urediti nameravajo veterinarsko ambulanto, kmetijski odsek pa bo uredil hektar breskovega nasada. L. K.

KZ Velika Nedelja. Pred kratkim je bil pri zadrugi ustanovljen čebelarški odsek. Odsek bo preko zadruga najel kredit za nabavo raznih potrebščin, panjev, čebeljih družim itd. S tem namerava pomagati zlasti čebelarjem začetnikom. Ta kredit nameravajo čebelarji vrniti do konca leta. Precej kmetov je sklenilo z zadrugo pogodbe za nabavo umetnih gnojil ter za proizvodnjo semenskega krompirja.

KDZ »Car« bo preusmerila proizvodnjo

Poskus z 12 vrstami italijanske pšenice

Mirensko polje je rodovitno. Podnebne prilike so kot nalašč za gojenje pšenice, saj hektarski donosi ob pravilnem gnojenju in plelji, smotni borbi proti poljskim mišim in drugim škodljivcem prav malo ali pa nič ne zaostajajo za pridelki sosedne Furlanije. Zato lahko smatramo mirenško polje kot malo gorško žitnico. V vsem okraju namreč posejajo povprečno z različni žitaricami 25 odstotkov vseh njivskih površin. Od tega nad 2500 hektarov pšenice. Povprečni pridelok pšenice pa znaša v nižinskih predelih 25 metriskih stotov na hektar. Letos so žitarice dobro prezimile in se obeta prav lep pridelok pšenice, kolikor posevkom v času rasti in dozorevanja ne bodo škodovala razne vremenske neugodnosti.

V prizadevanju za večji pridelok pšenice nedvomno igra pomembno vlogo kmetijska delovna zadruga »Car« v Biljah, ki je eden glavnih proizvajalcev semenske pšenice pri nas. Predlanski so na primer pridelali 185 metriskih stotov pšenice, od katere so dali 180 stotov. Lani kljub marljivosti niso imeli sreče. Kar trikrat zapored jih je namreč obiskala toča in jim do mala uničila ves pridelok. Tako da so na njihovi poželi kosmi tretjino pričakovane pridelke; 45 metriskih stotov pridobljenega pšenicega zrna jim je zadostovalo komaj za lastne potrebe in ga niso niti prizavajali za semensko službo.

Navzlic lanskim katastrofi, letos niso postali malodušni, saj so v jeseni posejali kar osem hektarov površin s priznanim semensko pšenico, italijanskim sort »Tevre« in »Mentana«, ki dajejo razmeroma najvišje do-

nose, saj so namreč predlanskim dosegli s sorto »Tevre« na nekaterih površinah celo 48 metriskih stotov na hektar.

V stremljenju po napredku so posejali tri njive z 12 vrstami italijanske uvožene priznane semenske pšenice, po domačem, italijanskem in avstrijskem vzorcu. Nekatere rastlinice imajo že po šest lističev. Na poskusnih površinah je opaziti bujno rast in temno zeleno barvo žita. Pridelki bo žetvi pa bo nedvomno pokazal kateri sistem bi kazalo osvojiti. Zadrugašniki so preračunali, da porabijo po italijanskem vzorcu približno 1500 kilogramov raznih umetnih gnojil, po avstrijskem vzorcu 1200 kilogramov, po našem pa 800 kilogramov na hektar. Vsa sistem ima v različnih dobah drugačen sledored gnojenja z gnojili, ki jih običajno uporabljajo v teh treh državah. Izmenjavajo izkušeni takega dela na naši zemlji in proučevanje bo nedvomno dalo koristne napotke, kako doseči večji pridelok žit.

Biljski zadrugašniki, ki razpolagajo z 48 hektarji plodne zemlje si bodo prizadevali še izboljšati pridelovanje semenske pšenice, vendar kaže njihovo letošnji gospodarski plan težje po preusmeritvi kmetijske proizvodnje, s čimer naj bi dosegli večjo rentabilnost. Tako so na primer zmanjšali v korist koruze krompirjeve nasade ranega in srednjeganega krompirja od prejšnjih osem na pet hektarov. Ekonomska računica jim namreč kaže, da imajo s ko-

Bukovi gozdovi izumirajo

Na gozdnem področju Bele krajine med Miklarji, Tanico goro, Sinjim vrhom in Predgradom prevladuje bukovina. Na tem sektorju, ki meri skupno nad 2500 hektarov gozda in okoli 500 hektarov obrabešenih košenic, se je na bukovih drevesih pojavila neka bolezen, ki povzroča obširno škodo. Bukova drevesa, napadena od te bolezni — menijo, da je to neka glivična bolezen — se pričnejo sušiti pri vrhu in propadajo. To bolezen so opazili že pred leti. Zaključek posvetila in razprave strokovnjakov je, da je treba les posekati, področje pa pogozditi z drugimi vrstami gozdnega drevesja. Škoda je zaradi sušenja bukovnega drevesja iz leta v leto večja.

Načrt, da bi propadajoči les rešili s posekom in vnovčenjem, dokler ima še kakšno vrednost, hkrati pa izsekane predele pogozditi in preprečiti nastanek goličav, pa ni lahko izvedljiv. Na tem območju ni skoraj nobenih poti ali gozdnih cest, po katerih bi lahko les spravili v dolino. Med napadenimi drevesi je mnogo takih, ki bi dala visoko kakovosten tehnični les, toda brez prevoz, potji lesa ni mogoče spraviti v dolino. V kolikor so dosegljive seki ali v sredinskem predelu kompleksa, so lahko spravili do ceste samo drva in to največkrat samo z bosanskimi konjčki.

Okrajna gozdna uprava Novo mesto sporazumno z okrajno gozdom upravno Kočevje, pripravila načrt za rešitev lesa pred propadanjem in pogozditvijo izsekanih površin. Najprej je treba zgraditi gozdno cesto od Miklarjev skozi napadene gozdove preko Vrh gore nad Tačno goro pa do vasi Dalnje njive pri Sinjem vrhu. Ta cesta bi bila

dolga okoli 15 kilometrov, imela pa naj bi tudi več manjših stranskih odcepov.

Projekt za gradnjo dela te ceste, to je od Vrh gore proti Sinjemu vrhu, odnosno vasi Dalnje njive, je že izdelan in bodo letos pričeli graditi cesto na tem območju, ki je dolg nad deset kilometrov. Računajo, da je na omejenem sektorju nad 200 tisoč kubičnih metrov lesa, ki brez prometnih zvez nima skoraj nobene vrednosti, ker je spravilo tehničnega lesa skoraj nemogoče, druge vrste pa samo z veliki stroški. Ker je treba istočasno ali še prej kot ob izsekavanju, znaten del pogozditi in opraviti vrsto drugih gozdnih tehničnih del, kar vse je preračunano na daljšo dobo, je gradnja ceste prvi pogoj. Razen za to gozdove bo imela cesta tudi na splošno velik gospodarski pomen.

(r)

PISMA uredništvu

TO JE VEČ KOT MALOMARNOST

Ob cesti iz Hrasnja — Mote pri Kapeli je nekako v sredi te poti približno 1 ha velika drevesnica, last Kmetijskega gospodarstva na Kapeli. Prenekatero oko se je jeseni ozrlo na to sadno drevoje v upanju, da bo katero teh dreves raslo tudi v njegovem sadovnjaku. Kdor pa je šel mimo te drevesnice letošnjega februarja, je bil hudo razočaran. Dviji zajec je namreč v drevesnici ogolodil več tisoč dreves, med njimi tudi dve letne okulante. Pri tem smo se vpraševali, če Kmetijsko gospodarstvo na Kapeli res nima na razpolago človeka, ki bi ga lahko zadolžilo za nadzorstvo nad drevesnico. Kaj delajo v zimskem času kapeljski delovodje? Vprašanje je, če sploh vedo, kje si je zajec napravil vhod v drevesnico na svoje uničevalno delo. Mar ni morda uhajal v drevesnico kar skozi glavni vhod? Razumeli bi, če bi opazili ogolodanih le nekaj drevesc, nerazumljiva pa je tako nezasišana škoda. Drevesnica je vendar tik ob cesti in tako se človeku dozdeva, da vsega tega tisti, ki bi moral skrbeti za drevesnico, niso hoteli videti.

Lansko jesen so dobivali na Kapeli cele kupe naročil za sadna drevesca. Naročnikom so takrat odgovarjali, da naročil naprej ne sprejemajo, ker bo drevesja dovolj za vse. Kaj na danes? Kapelsko posestvo je imelo vedno res lepa drevesca, vendar ni moglo kriti niti 30 odstotkov potreb dveh najbližjih kmetijskih zadrug. Ta drevesnica pa bi lahko zadovoljila vse potrebe, seveda če bi je ne uničil zajec.

Naročil za sadna drevesja je letos na Kapelo kar deževalo. Kako pa so se zadruga-naročnice čudile, ko so jim s Kapelje odgovarjali, češ, drevesc nisimo izkopali, drevesje je že razdeljeno ali pa teh sort nismo. Resnice pa seveda niso povedali, vendar pa so jo ljudje kmalu sami odkrili in spoznali — že med potjo na Kapelo. Mnenja smo, da so odgovorni ljudje na Kmetijskem

Lanskoletni napori in letošnji načrt kmetijskih zadrug v Vojvodini; se sudejo predvsem okoli proizvodnje. Zadruga naj bi bile neposredni organizatorji proizvodnje na individualnih kmetijskih posestvih. Seveda, ker gre za organizacijo proizvodnje na zemlji zasebne lastnine, so iskali ekonomske oblike, ki naj bi bile privlačne za lastnika zemlje, hkrati pa ugodne za zadrugo. Ob vsem tem so morali upoštevati posebne krajevne pogoje Vojvodine, ki so v poljedelskem oziru bistveno drugačni kot v ostalih krajih Jugoslavije.

V Vojvodini so te oblike lani že preizkušali. Teh oblik je več, toda vse izhajajo iz treh, ki so poglavitne: zakup zemlje, kooperacija zadruga s skupinami kmetov in kooperacija zadruga s posameznimi kmeti.

Zakup zemlje je oblika, s katero se dosežeta dva željena namena: lastnik zemlje dobi rento kot priznanje za lastnino, družba (zadruga) pa na zakupni zemlji obdeluje samo po sodobnih poljedelskih načelih.

Ta oblika je za Vojvodino posebnega pomena, kajti 30% vseh lastnikov zemlje le-te ne obdeluje. Zategadelj so sprejeli vovodinski lastniki zemlje z veseljem ponudbo zadruga, da vzamejo za nekaj let njihovo zemljo v zakup. Od tega imajo namreč to korist: zemljišče se več ne »ropas«, kajti zadruga hoče doseči na zakupni zemlji večji donos, zaradi česar jo tudi izboljša. Lastnik zemlje dobi od zadruga tudi mnogo večjo rento, ki je seveda različna in sicer je odvisna od prometnih zvez, kakovosti zemlje in podobno.

ZANIMIVO SODELOVANJE zadrug in kmetov v Vojvodini

Kooperacija kmetijske zadruga s skupinami kmetov je oblika, s katero se koristneje uporabljata ta sodobna kmetijska znanost in tehnika na velikih kompleksih zemlje.

Primer: določeno število kmetov združi svoje parcele v eno veliko zemljišče, na katerem hočejo pridelati neko kulturo. S kmetijsko zadrugo sklene skupina kmetov pisмено pogodbo o obveznostih skupine in zadruga pri obdelovanju zadrugaške zemljišča. Kmeti zastopa eden od njih, ki ga oni izvolijo. Vse spore, ki bi nastajali pri tem sodelovanju razsoja okrajno sodišče.

Kakšne so lahko pogodbene obveznosti kmetijske zadruga? Ona mora pravčasno opraviti s svojo mehanizacijo in strokovnjaki kmetijska dela, za katera se je dogovorila. Razen tega kreditira skupini semena, umetna gnojila in sredstva za zaščito rastlin. Kredit v obliki omenjenih stvari povrne skupina v treh obrokih do konca leta. Lahko ga vrne v denarju ali v naravnih oblikah pridelkov.

Ker so za kmetijsko mehanizacijo prikladni le večji kompleksni zemlji, vzpodbuja s popustom pri traktorjski obdelavi zemlje združevanje posameznih parcel. Ta popust je tem večji, čim bolj strnjeno in večje je zemljišče. Ker pa pri združevanju zemlje sodeluje s svojim

varovanje pri DOZ in podobno. Kmetu se pristojejo k njegovemu deležu še odstotek zemljiščne rente, ki jo obračunata obe strani pri delitvi pridelka.

Ker so torej dela označena v odstotkih vrednosti pridelka, sta obe strani čez vse leto zelo prizadeti v želji, da bi bili ti odstotki čim »oblastnejši«.

Pripomniti moramo, da so vsa dela s časom in načinom določena. Če ena od obeh strani opravi svoje obveznosti, sme opraviti druga stran, ki si seveda zategadelj pristojejo odstotke vrednosti izvršenega poljskega opravila.

Razen teh oblik so še druge, med katerimi je zanimivo sodelovanje zadruga in zasebnega kmečkega proizvajalca v živinoreji in vinogradništvu.

Rudi V.

Najnoveše vesti in dogodki

- v SLOVENSKEM
- POROČEVALCU

KOPITARNA SEVNICA, Sevnica

obvešč. vse svoje odjemalce in dobavitelje, kakor tudi odjemalce in dobavitelje bivšega podjetja »B. o. k. r. Sevnica«, da je to podjetje priključila k svojemu podjetju.

V bodoče se izvolite obračati z vsemi željami na naslov:

KOPITARNA SEVNICA, Sevnica

1387-R

Ne malo začuden je bil dr. Roy Dowell, porodničar splošne bolnišnice v La Mesi (Kalifornija), ko je pomagal gospe Hutshens pri porodu dvojčkov. Vedel je da bosta dvojčka, kajti rentgenske slike so bile skrbno izdelane — videti je bilo vse v redu. — Ko je zdravnik že imel pristoje glavo prvga otroka in je hotel osvoboditi telesa, je z grozo opazil na trčici oviro. Pozneje je pripovedoval: »Takrat mi je bilo kot letalu na Atlantiku, ko mu vsi motorji odpovedo...« Dobro je vedel, kaj ima pred seboj — enega izmed pet milijonov primerov, ko sta dvojčka zraščena skupaj. Nekaj minut pozneje sta že ležala Gary in Lary, siamska dvojčka iz La Mese v inkubatorju. — Sedemnajst dni sta živelata kot siamska dvojčka, nato pa so se zdravilniki lotili operacije, prve ločitve dvojčkov, ki sta bila zraščena skupaj na trčici. Na srečo sta otroka imela vsak samostojen krvni in živčni sistem in zato ločitev ni povzročila otrokoma nobene škvere. Tako je tudi to pod zdravnikom uspelo oba otroka ohraniti pri življenju in sta danes normalna, zdrava dvojčka.

Priljubljen Isterjevalec davkov

Isterjevalci davkov običajno niso nikjer priljubljeni. Izjema pa je isterjevalec davkov v francoski vasi Rollot v provinci Seine. Vsi prebivalci so se namreč zakleli, da se bodo za svojega isterjevalca davkov borili do zadnjega diha. Rollot je v zadnjem letu namreč izgubil zdravnika, lekarnarja in godnika. Zaradi skrajnega varčevanja je bilo ogroženo tudi mesto davčnega isterjevalca, temu pa so se vaščani kot en mož uprli. Oblasť so poslali prošnjo, v kateri so svojega varovanca opisali kot najboljšega in najvestnejšega isterjevalca davkov na svetu. Obzirno je vaščane opozarjal na zapadlost njihovih plačil in marsikomu je prihranil plačilo globe. V priznanju za njegovo prijaznost in pomoč so mu vaščani dali na uporabo udobno hišico, v kateri sedaj mnogo udobneje živi, kot v svojem dosedanjem ubožnem uradnem stanovanju.

Neljuba pomota

»The American Journal of Nursing« je objavil naslednji popravek: »V zadnji številki, nam je na strani 998 na nesrečo ušla naslednja napaka: slike užasnih gob so bile zamenjane s strupenimi. Bralce prosimo, naj nam to oprostite.

Tkrat sem šel prvič samostojno loviti kobre. Rabil jih je Inštitut za izdelavo seruma in dobro so jih plačali. Moj učitelj Korban ni mogel z menoj zaradi bolezni. Ker prav takrat ni tmel niti ene ampule seruma prpi kačjemu ugrizu, me je z vso resnostjo odvrčal od moje namere. Kljub temu sem šel.

Od lovskega prubora sem vzel samo daljnogled, ščit (v šestogelnem okviru razpeto platno za obrambo, če bi kača skočila), specialni zaboj z dvojno

noč. Na noge sem nataknil nizke škornje.

Sonce je bilo že visoko, ko sem prišel na področje, kjer je dobesedno mrigolelo raznih strupenih kač. Težka sopolra je pritiskala; razjarjeni zrak je migljaj nad kratki ozgani travi

roki. Tedaj sem se spomnil, da sem brez njega, čeprav nikoli nisimo šli brez majhne zaloge na lov. V nekem trenutku se mi je zdelo, da moram zbežati, potem pa sem se, ohrabljen po prvem uspehu, odločil. Odvrzel

LOVEC NA KOBRE PRIPOVEDUJE

in rednim grmščjem. Globok mir so motile samo cikade s svojim prodirljivim cvrčanjem in vzkič stepnega orla, ki je križaril nad stepe v lovu na manjše glodalce in plazilce. Razgledoval sem se skoz daljnogled. Kakih sto metrov dalje je ležala na čistini kača, zvita v klopčic. Hitro sem se pripravil. Zaboj in sekirico sem spustil na tla in pohitel h kači, s ščitom v levi in palico v desni roki. Nsem se bal, da bi ma kača opazila ali slšala, ker kača sploh ne slšajo, vidijo pa le iz neposredne bližine. Ko sem bil le še nekaj korakov oddaljen, sem ocenil položaj in premisljal, kako bi izvršil napad. Kača me ni opazila. Spoznal sem nevarno kolarsko kobro. Dolga je bila približno poltretji meter in vsa laharana s pravilnimi temnimi progami. Gladka rumenkasta koža se je lesketala na soncu. Ker je bila priložnost ugodna, sem se odločil napasti. Hitro sem pristopil in kačin vrat prisnil s rogovilo k tlom. Presenečena kača se je brez možnosti odpora besno ovijala okoli palice. Odvrget sem ščit, ker ga nisem več rabil in kačo zgrabil z roko za vrat, tik nad glavo. Kača je besno sikala in s črnim jezikom tipala na vse strani. Zdal je prišel najnevarnejši trenutek lova, spuščanje kače v zaboj. Pri tem delu moraš biti od silne previdni in nagel, sicer kača uide ali pa ugrizne. Uspešno mi je in kača se je znašla v zaboji.

sem ščit in skočil h kači samo s palico. Kača me je opazila in se vrгла v beg, visoko dvigajoč glavo. Kačo hitro se plazil tak satani! Ubi mi ne sme! Naglo sem stopil za njo, toda še po nekaj korakih se je nenadno ustavila, v hipu zvala v spiralo in se vrгла name. Bil sem se toliko pribeben, da sem obraz zakril z roko, glavo pa nagolil. Trenutek kasneje je bila kobra na tleh in se naglo odmakala v kratki travi. Tedaj mu je ustrela huda bolečina v mezinco leve roke. Majhna ranica je pokazala mesto ugriza. Prestrašil sem se, ker sem vedel, da me čaka — smrt. Ostal mi je samo en zhod, če ga bom neodložno tvegaj in še ta je bil negotov. Za premišljanje ni bilo časa. Skočil sem po sekirico, položil prst na rob zaboja in — vsekal. Potem sem odhitel v taksentsko bolnico.

Ze čez dva meseca sem zopet lovil kobre. Lovska strast je zmagała. Toda nikoli več nisem šel na lov strupenjak brez seruma in tudi lovil nisem več brez ščita.

Pav — hišni čuvaj

Med najlepšimi pičji je prav gotovo pav, ki je v ZDA dobil novo službo. Pičje faraona je postal hišni čuvaj, ki odlično nadomešča domačega psa. Ameriški farmarji so ugotovili, da je pav zelo pripraven za čuvanje, ker je nadvse nezaupljiv in z nemelodičnim vpitjem naznanja prihod tujeza človeka ali živali, manjše sovražnike pa ostro napada. Najbolj znan je indijski ali ceylonski pav, ki ga gojijo po vsem svetu, drugga, zelena vrsta se pa ne da udomačiti in kmalu zopet po-divlja.

Domači pav pride na klie in vzame hrano iz roke, prhjeti pa se ne pusti. Nerodno je le njegovo mlajkvanje. Pav je vsejedec, njegova hrana so žužki in ličinke, miši, kuščarji, žitarice, trava, povrtnina, listje in celo kače.

Hud udarec za dekleta

Studentke v Rodeziji (Južna Afrika) je silno razburila strogo uradna objava, da se ne smejo zaljubiti, ker to škoduje interesom naroda! Vzrok za tako nevarno zahtevo je ta, da v Rodeziji, odkar je prišlo več tisoč novih priseljencev, občutno primanjkuje učiteljc. Te so se običajno poročile še pred nastopom prve službe in ker proti temu ni bilo nobene zakonite ovire, je bil položaj v šolah vedno kritičnejši. Studentke pa so izjavile, da so oblasti same krive temu pomanjkanju učiteljc, ker so v bližini raznih deliških kolegijev postavile vojaška taborišča. Postavitj skušnjavo pred vrata in nato prepovedati, da bi se zaljubile — je za mlada, romantična in življenja željna dekleta prehuda preokuznja.

NESREČA ALI SABOTAŽA

RAZBURJENJE NA FILIPINIH ZARADI SMRTI PREDSEDNIKA MAGSAYSAYA — KOMISIJA NE IZKLUČUJE MOŽNOSTI, DA JE BILA LETALSKA NESREČA POSLEDICA SABOTAŽE

Pod tem naslovom je večina časopisov pretakli ponedeljek poročala o strmoglavljenju letalskega predsednika Ramona Magsaysay. Pred tem je doživel že dve letalski nesreči, toda obakrat se je srečno rešil. Kako pa je bilo to pot:

Magsaysay je imel v mestu Kebu na istoimenskem otoku govori ob priložnosti podelitve diplom na tamkajšnji univerzi. Ob 1.15 uri ponoči je vstopil v svoje osebno letalo, dvomotornik »C 47 Dakota«, s katerim se je hotel vrniti v prestolnico. Z njim je potoval tudi glavni poveljnik filipinskega letalstva general Benito Eban, kakor tudi prosvetni minister Gregorio Hernandez in major varnostne službe Felipe Nunag. Posadka je štela pet moč, glavni pilot Florencio Pobre pa je bil najboljši filipinski pilot.

Letalo je odletelo s Kebuja ob najugodnejšem vremenu, vidnost je bila popolna, kljub nočni uri, sijala je polna luna. Deset minut po vzletu letala je marionist javil: »V letalu vse v redu«. To je bilo prvo in zadnje sporočilo, ki so ga prejeli na letališču. Zaman so pričakovali nadaljnjih sporočil. O letalu ni bilo nobene sledi.

Oblasť so takoj dale nalog za iskanje letala vzdolž proge po kateri bi moralo leteti. Teko so izvedeli, da je nekje kmet na zahodni obali otoka okrog pol dveh zjutraj slšal čudno, nenakomerno brenčanje letala, ki je letelo zelo nisko. Kmet je dejal, da je dobil vtis, da na letalu nekaj ni bilo v redu.

V Manili je nastalo razburjenje. Letalo je šmele s seboj za osem ur goriva, to je do 9.15 ure zjutraj. Ko do te ure ni predsednikovo letalo nikjer pristalo, se je vedno bolj širilo prepričanje, da se je zgodila nesreča. Filipinskim letalom, ki so iskala predsednikovo letalo, se je pridružilo več desetih ameriških letal, pri iskanju pa sta sodelovali tudi filipinska in ameriška mornarica.

Na tisoče ljudi se je zbiralo pred predsednikovo rezidenco

in čakalo sporočila. »Manila Times« je izšel z izredno izdajo, kjer je z ogromnim naslovom na prvi strani poročal, da je letalo, s katerim je potoval predsednik, strmoglavilo in da nihče ni preživel nesreče. List je pisal, da so opazili ostanka letala na majem otoku Kuli na severu Kebuja. Uro kasneje je bila na ulicah že druga posebna izdaja istega časopisa, ki je tokrat preklevala vest, ki jo je objavil preje.

Iskanje se je nadaljevalo posebno na severnem delu otoka Kebu, ker je od tu priložnost sporočila z letala. Ob 16.32 je neko ameriško letalo javilo, da je opazilo ponesrečeno letalo na gori Manungal na severu otoka, okrog 50 km od mesta Kebu. Radio Kebu je takoj oddal sporočilo. Javljal je, da je en ponesrečen ostal živ, da pa je zelo opečen.

V glavnem štabu filipinskega letalstva je vladalo veliko razburjenje. Novinarji so stali pred vrati in skušali z izrazov na obrazih oščrjev, ki so telkali ven in notri, razbrati, kaj se je zgodilo, kajti povedati jim niso hoteli ničesar. Vedeli so, da je nekeje preživel nesrečo, tudi vsem je bilo jasno, da to ni bil predsednik.

Filipinska vlada se je takoj sestala k izredni seji, na kateri so sporočili, da je zunanji minister Carlos Garcia že odpotoval iz Canberre, kjer je bil na kon-

ferenci SEATO pakta in da bo prevzel začasno predsedstvo vlade do novembarskih volitev.

Medtem so s Kebuja prišle točnejše vesti. Ostanke letala so našli v bližini vasi Tappawan na grebenu nad nekimi tisoč metrov globokim prepadom. Edini preživel potnik je bil novinar Nester Mata, dopisnik »Philippines Herald«. Našli so ga prebivalci bližnje vasi in ga odpeljali v bolnišnico v Kebu.

Vzroki nesreče niso znani. Komisija, ki je izvedla preiskavo je navedla več možnosti, med katerimi ne izključuje sabotaze, kajti Magsaysay je imel mnogo nasprotnikov.

Udav v letalu

Na letalu »Superconstellation«, last družbe »Air France«, ki je pred dnevi letelo iz Francoske Gvineje in Pariz, so ob pristanku v Dakarju opazili, da je iz lesemega zaboja izginil udav. Takoj so preiskali letalo, toda nevarne kače niso našli. Kljub temu je letalo nadaljevalo pot. Lahko si predstavljate, kako so se počutili potniki. Ko je letalo pristalo v Maršellu, so ga ponovno pregledali, toda o udavu ni bilo ne duha ne sluha. Na pariškem letališču Orly se je vsa stvar ponovila, toda spet brez uspeha. Sedaj bodo morali letalo, ki je vredno milijardo frankov, popolnoma razstaviti, da bodo našli »Slepega potnika«.

Očala uporabljamo že 6000 let

Kratkovidni Neron je bil menda prvi človek, ki je uporabljal prizmatično brušen smaragd, sikori katerega je gledal v svet. Dolgo let so mislili, da so Kitajci odkrili očala. Marco Polo nič ne piše o tem, pač pa se je čudil, ko je po vrnitvi z dolge poti ugotovil, da so medtem Benečani odkrili pravceta očala.

O benečanskem steklarstvu, ki je zrasto iz ruševin rimskega steklarstva, je bilo v srednjem veku malo slišati. Najstarejši dokument, ki govori o očalih, izvra iz leta 1277. Za časa Marca Pola so imele Benetke monopol za izdelavo umetniških predmetov iz stekla in ogledal. Svet desetotice je na podlagi brutalnih zakonov varoval skrivnost proizvodnje benečanskega stekla. Vsi steklarji so živeli na otoku Murano in niso smeli zapustiti Benetk. Če je kak steklar ušel čez mejo, so nabili na njegova hišna vrata nalog, naj se vrne. Če se ni vrnil v odrejenem roku, so zaprti in mučili njegovo družino. Če se tudi potem ni vrnil, so za njem poslali tajne agente, ki so ga poiskali in ubili. Leta 1601 je izšel zakon, ki je dovolil vsakomur izdelovanje »stekla za čitanje« pod pogojem, da je uporabljal čist kristal. Prvi pisni dokument o očalih poznamo iz leta 1229. Napis na spomeniku Salvina del Armata v katedrali v Firenzi, postavljen leta 1307 pravi, da je bil leta izumitelj prvih očal. Prva slika človeka z

očali predstavlja kardinala Huga od Provence leta 1352. Prva očala so nosili prurjene na korenu nosa. Nosilci so jih samo stari ljudje zaradi kratkovidnosti.

V zvezi s umetnim satelitom, ki ga bodo spustili v času mednarodnega geofizičnega leta organizirajo v ZDA mrežo 50 amaterskih opazovalnih postaj, ki bodo pomagale profesionalnim opazovalcem pri opazovanju poti njegovega kroženja. — Na sliki spodaj: Dvanajst opazovalcev v prvi od petdesetih postaj se vadi. Zanimiv je drog, ki stoji na sredini in ima na vrhu obliko črke »T«, ki bo kazala smer, v kateri bo satelit krožil. Vse opazovalnice bodo medsebojno in z glavno opazovalnico povezane z radiopostajami. Podobne opazovalnice bodo organizirali tudi v drugih državah, čez katere se bo pomikal umetni satelit. — Na sliki zgoraj: Zena astronom-amater preizkuša posebno vrsto teleskopa, ki ga bodo uporabljali za opazovanje umetnega satelita.

PODVODNA POLICIJA

V letoviški sezoni bomo na morskih kopalistihih ponovno videli številne športnike, obo-

rožene s podvodnimi puškami, plavutmi in steklenicami za kisik, ki se potapljajo v majske globine in tam »streljajo« ribe. Ker je pa teh lovcov vedno več, so začeli uvajati tudi posebna dovoljenja za podvodni lov. Na francoski revirji so, kar se tiče podvodnega lova, strogi predpisi. Francoski klubji za podvodni lov opozarjajo člane, da morajo pri podvodnem lovu nositi na vidnem mestu dovoljenje za ribolov, ker so oblasti ustanovile podvodno policijo, ki bo od časa do časa pod vodno pregledovala lovsko dovoljenja.

Na Montmartru nameravajo urediti nov muzej voščenih lutk, ki pa se bo zelo razlikoval od znanega muzeja Grevin. V novem muzeju bo namreč možno videti v naravni velikosti osebe, ki so kdajkoli igralo pomembno vlogo v zgodovini Montmartra. Od Henrika IV. do Utrilla in Francisca Carca bodo po kronološkem redu razvrščene lutke ali cele skupine. — Na sliki: voščena lutka znane slikarj Toulouse Lautreca.

Muzej zvonov

Ljudje zbirajo najrazličnejše stvari, od starih kamnov, pa do etiket na škaticah za vžigalice. Berlinčan Johannes Lise pa se je lotil zbiranja zvonov. Sicer res ne zbira cerkvene zvonove, ker bi mu pobrali preveč prostora, pač pa si je nabral precejšnje število manjših zvonov in uredil v svojem stanovanju majhen muzej. Svojo ljubezen do zvonov pa ni omejil samo na zbiranje, temveč je celo složil posebno opero, ki jo bo mogoče izvajati samo z zvonovi in zvonci.

KARIERA (NARISAL BEDSTRUP)

